

Somaliland Organisation of the Judiciary Law – Law No. 24/2003 as passed and signed into law by the President in Decree No. 337/042008 of 08/04/2008

Xeerkani waa siddii ugu dambeys Golaha Wakiiladu ku ansixiyeen fadhigiisii 15/3/2008 (Tixraac: Go'aan Gole: GW/KF-6/419/2008 oo 19/3/2008), Madaxeynuhuna saxeexay 08/04/2008 (Tixraac: JSL/DECM/249-763/042008) oo ah Dikriito M/Weyne Lr: 337/042008

www.somalilandlaw.com

GOLAHA WAKIILADA JSL

XEERKA NIDAAMKA GARSOORKA (Xeer Lr 24/2003)

- Markuu Arkey : Qodobada 26aad, 28aad, 37(2)aad, 79(2)aad, 96(5)aad, 97aad, 98aad, 99aad, 100aad, 101aad, 101aad, 102aad, 103aad, 104aad, 105aad, 106aad, 107aad, 108aad, 113(1)aad, iyo 114(1/2)aad ee Dastuurka JSL
- Markuu dhagaysta: talooyinka ay soo jeeiyeen Wasiirka Cadaalada, Gudoomiyaha Maxkamada Sare iyo Xeer Ilaayaha Guud ee la xidhiidha xeerkan.
- Markuu Tixgeliyey: mabaadiida kala qoqobnaanta awoodaha (seperation of powers) waaxyaha Qaranka ee Dastuurku jideeyay.

Wuxuu Ansixiyey Xeerkan:

**Qaybta 1aad
Mabaadiida Guud**

**Qod.1aad
Macnaha erey-bixinta**

Erayada (weedhaha) hoos ku qoran, haddii aan si kale loo macneyn waxaa Xeerkan gudihiisa loo fasirayaa siyaabaha soo socda:

Garsoore: Waxa loola jeedaa sharci-yaqaanka si Xeerkan waafaqasan loogu magacaabey hawsha garsooranimu.

Xubnaha Garsooridda: Waxa loola jeedaa Maxkamadaha darajooyinka kala duwan ee sharcigani tilmaamay

La Taliye: Waxa loola jeedaa Garsoore kasta oo si waafaqsan xeerkan u gaadhey derejada Garsoore Maxkamadda Sare iyo Maxkamadda Rafcaanka.

Qareen : Waxa loola jeedaa Qareenka wata Shahaadada sharciga ee ka soo qalin-jebiya Jaamacado la aqoonsan yahaya ama aqoon u dhiganta oo ku kasbadey khibrad, ruqsad qareenimona ka haysta Wasaaradda Cadaaladda.

Darajada kowaad: Waxa loola jeedaa Maxkamaddaha Gobolada iyo Degmooyinka.

Dastuur: Waxa loola jeedaa Dastuurka Jamhuuriyadda Somaliland.

Guddida Caddaaladda: Waxaa loola jeedaa hay'adda hogaamisa maamulka Waaxda Garsoorka ee Xeerkani tilmaamyo.

Qaraar: waxa loola jeedaa go'aan kasta oo aan dhamaystirin dulucda dacwada.

Go'aan: waxa loola jeeda go'aan kasta oo laga gaadho dulucda dacwada.

Derajooyinka hoose: Waxaa loola jeedaa Maxkamadaha Rafcaanka, Gobolada iyo Degmooyinka.

Shaqaalaha Garsoorka: Waxa loola jeedaa xubnaha Kaaliyayaasha, Gaadhsiiyayaasha iyo shaqaale kasta oo looga baahdo hawlaha Maxkamadaha iyo xeer ilaalinta ee aan ahayn Garsoore ama Ku Xige Xeer Ilaaliye Guud.

Qod.2aad.

Hawlaha Garsoorka.

1. Hawlaha Garsoorka waxa fulinaya Maxkamaddaha, iyo xeer ilaalinta iyadoo mid kastaa ku ekaaneyso awoodaha sharcigu u xadeeyey.
2. iyadoo la eegayo sida ay u wada soconayaan, qoddobada Dastuurka iyo Xeerarka kale waxaa hay'addaha garsoorka ku waajib ah in ay dhaqan geliyaan shareecada Islaamka iyo xeerarka kale ee aan ka hor imaneyn, una adeegaya danta guud ee caddaaladda.

Qod. 3aad.

Ujeedooyinka Hawlaha Garsoorka.

1. Waaxda Qaranka ee Garsoorku iyadoo u madax bannaan hawsheeda garsooridda, waxay dabaqaysaa Dastuurka, Shareecadda Islaamka. iyo sharciyadda kale ee dalka, iyadoo ka madax-bannaan waaxyaha kale ee Qaranka, sida uu dhigayo Qoddobka 97aad farqaddiisa 2aad ee Dastuurka.
2. Waxay ka garsooraysaa go'aanna ka gaadhaysaa khilaafyada ka dhex dhasha laba qof ama in ka badan, xubin/xubno dadweynaha ah iyo dawladda iyo khilaafyada hay'adaha dawladda dhexdeeda sida ku cad Qoddobka 97aad ee Distoorka Jamhuuriyadda Somaliland.

Qod. 4aad

Xaq Dacwadda iyo Is-difaaca.

Sida uu tilmaayo Qoddobka 28aad ee Dastuurku:

1. Qof kastaa wuxuu xaq u leeyahay in uu ka furan karo Maxkamadda Awoodda u leh dacwaddiisa si waafaqsan Xeerka.
2. Qof kastaa wuxuu xaq u leeyahay in uu iska difaaco Maxkamadda horteeda eed loo soo jeediyey.
3. Qaranku wuxuu u kafaala qaadeyaa in qofka aan awood u lahayn inuu qabsado qareen dacwad ciqaab ah oo culus, oo uu xeerku khasbayo in qareen difaaco, waxa loo qabanayaa qareen iyadoo qofka saboolka ahna laga dhaafi karo ajuurada kaga waajibtey dacwadda madaniga ah ee Maxkamadda awoodda u leh hortaalla.
4. saboolnimadda ajuuradda laga dhaafayo ama qareen loo qabanayo waxa qiimaynaaya qaraar kama danbays ahna ka soo saaraya guddoomiyaha dacwaddu hor taallo.

5. iyaddoo laga hortagaayo in looga faa'iidaysto cashuur linsi qodobkan faqradiisa 3'aad iyo 4'aad lagana fogaanayo in danyartu dacwad furan kari waydo waxaa Guddoomiyaha qiimaynta saboolnimadda ku waajib ah inuu qaraarkiisa ku cadeeyo asbaabaha iyo caddeymaha uu qaraarka u cuskaday.

Qaybta Ilaad.
Qaybaha garsoorka

Qod. 5aad.

1. Garsoorku wuxuu u qaybsamayaa Maxkamadaha & Xeer-ilaalinta oo ka kaalmaysa dacwadaha ciqaabta iyo madanigga iyo dacwadaha kale ee xeerku u jideeyey ka qaybgalkooda.
2. Maxkamadaha dalku waxay ka kooban yihiin:-
  1. Maxkamadda Distoriga ah.
  2. Maxkamada sare
  3. Maxkamadda Sare ee caddaaladda
  4. Maxkamadaha Racfaanka goboladda
  5. Maxkamadaha Goboladda
  6. Maxkamadaha Degmooyinka
  7. Maxkamadda Ciidamadda qaranka
3. Maxkamadaha Ciidamada Qaranka iyo xeer-ilaalintooda xeer gaar ah ayaa lagu qeexi doonaa.

Qodobka 6'aad

Maxkamadda Dastuuriga ah

Awoodaha iyo dhismaha maxkamadda Dastuuriga ah

1. Maxkamadda dastuuriga ah waxay ka kooban tahay Guddoomiyaha Maxkamadda sare iyo dhammaan garsoorayaasha maxkamadda sare, waxaana guddoomiinaaya guddoomiyaha maxkamadda sare
2. Xarunta Maxkamadda dastuuriga ahi waa xarunta maxkamadda sare
3. Maxkamadda dastuurigga ah waxay dacwadaha iyo cabashooyinka soo gaadha ku gashaa fadhi buuxa.
4. Maxkamadda Dastuurigga ahi waxay awood u leedahay:
  - a. inay go'aan ka gaadho dacwadaha la xidhiidha go'aamadda maamulka iyo xeer dejinta ee aan waafaqsanayn Dastuurka ee ay soo hor dhigtyo cidda danaynaysa
  - b. inay macnayso fasirtana Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka lagaga dhaqmayo, marka laysku qabto ujeedooda .
5. Maxkamadda dastuurigga ahi waxay dhagaysiga dacwadaha u raacaysaa nidaamka dacwad qaadista ee ku xusan xeerarka habka madiniga iyo ciqaabta inta la socon karta xilkeedda.
6. Maxkamadda Dastuuriga ah waa inay ku caddeeyso go'aanadeeda asbaabaha iyo caddaymaha ay cuskatey.
7. Maxkamadda dastuuriga waxay go'aamadeeda soo saaraysaa:-

- a. Kadib markay dhagaysato daristanna caddeymaha ay u soo gudbiyeen dhinacyadda ishayaa ama cidda danaynaysa.
  - b. Waxa u bannaan inay si madax bannaan u raadsato caddeymo la xidhiidha cabashadda hor taal.
8. Guddoomiyaha iyo xubnaha maxkamadda dastuuriga ah midna lama duri karo, haddaanay dhinac ka ahayn cabashadda markaa hortaal .
  9. Maxkamadda dastuuriga ah waxa kaaliye u ah kaaliyaha maxkamadda sare.

Qodobka 7aad

Maxkamdda Sare ee Cadaaladda

1. Maxkamadda Sare ee Cadaaladdu waxay ka kooban tahay Guddoomiyaha Maxkamadda Sare, afar garsoore oo ka tirsan maxkamadda sare iyo afar xubnood oo laga soo xulay labada Gole (Guurtida iyo Wakiilada).
2. Xubnaha laga soo xulayo Golayaasha waxa soo jeedinaya Shirgudoonada waxana cod hal dheeri ah ku ogolaanaya labada Gole mid walba gaarkiisa.
3. Maxkamdda Sare ee Cadaaladdu waxay dhegaysataa go'aana ka gaadhaa dacwadaha ciqaabta ah ee lagu soo ooggo xubnaha saddexda Gole.
4. Maxkamadda Sare ee Cadaaladdu waxay dacwadaha ku gashaa fadhi buuxa.
5. Maxkamadda Sare ee Cadaaladdu waxay dhegaysiga dacwadaha u maraysaa xeerka habka ciqaabta intii uga suuragal ah.
6. Go'aanada Maxkamadda Sare ee Cadaaladdu waa inay ku caddaato asbaabaha iyo caddaymaha ay u cuskatay go'aanadeeda.
7. xubinta la eedeeyay waxay xaq u leedahay inay qabsato qareenkiisa difaaca.
8. eedaynta xubnaha saddexda Gole waxa maxkamadda ka hor oogaya Xeer Ilaaliyaha Guud ee qaranka ka dib marka xubinta laga xayubiyo dhawrsanaanta.

Qod. 8aad.

Maxkamadda Sare.

1. Maxkamadda Sare waa xubinta ugu sareysa Garsoorka J amhuuriyadda Somaliland.
2. xarunta Maxkamadda Sare waxay ku taalaa Magaalo Madaxda dalka ee Hargeysa.
3. Maxkamadda Sare marka ay lagamamaarmaan noqoto, waxay fadhigeeda ku qabsan kartaa meel kasta oo ka mid ah gudaha dalka Somaliland. Iyadoo awood u leh (Jurisdiction) go'aan ka gaadhka dacwadaha ka dhaca dalka ee racfaanka loogu soo qaato.
4. Maxkamadda Sare waxay ka kooban tahay :
  - a) Guddoomiyaha Maxkamadda Sare
  - b) Tiro Garsoorayaal ah oo aan ka yareyn Afar Garsoore.

Qod. 9aad

Awoodaha Maxkamadda Sare

1. Maxkamadda Sare waxay hubisaa in Qoddobada sharciga sidooda loo dabaqey ama loo fuliyey ama loo fasirey iyo in ay qabato Hawl kasta oo uu u xil saarey Dastuurku ama sharciyada kale ee ka soo baxa waaxda Xeer-dejinta.
2. Maxkamadda Sare waxay dacwadaha u dhageysan kartaa laba qaybood:
  - a) Qaybta dacwadaha caadiga ah waxaa dhegeysan kara (saddex) Garsoore oo uu Guddoomiyahooda magacaabo guddoomiyaha Maxkamadda sare.

- dacwadahaasi waa kuwa Racfaanka laga soo qatey ee ka yimaadda Maxkamadaha Racfaanka ee Gobolada.
- b) Qaybta dacwadaha tashiga ah waxaa dhegeysanaya dhamaan Garsoorayaasha iyo Gudoomiyaha Maxkamadda Sare (Full bench).
3. Dhegeysiga dacwadaha loo dhan yahay, waxaa go'aan ka gaadhisteeda leh dhammaan Garsoorayaasha Maxkamadda Sare iyo Gudoomiyaha Maxkamadda Sare, marka ay u muuqato ahmiyadda arrinta go'aanka laga gaadhayo ay leedahay.
- 4 Maxkamadda Sare waxay awood u leedahay:
- Go'aan ka gaadhidda cabashooyinka laga keeno doorashooyinka guud (General Election) ee ku saabsan ansixinta doorashada Madaxweynaha iyo ku-xigeenka Madaxweynaha iyo ansixinta doorashada Xubnaha Baarlamaanka.
  - Go'aan ka gaadhidda khilaafyadda dhex mara qaybaha garsoorka ee ku saabsan xagga awoodda dhagaysigga dacwadaha.
  - go'aam ka gaadhidda dacwadaha laga keeno go'aamadda dhamaadka ah ee maamulka dawladda.
  - dhagaysigga cabashooyinka laga keeno maxkamaddaha goboladda ee ku saabsan kuraasidda Golayaasha deegaanadda.
  - Maxkamadda sare waxay awood u leedahay inay dib u eegto xukumadeeda marka la helo shuruudaha ku xusan qodobka 266 ee Xeerka habka madanigga ah.
  - Maxkamada Sare waxay go'aamadeeda ku saabsan cabashada & dacwooyinka laga keeno doorashada Madaxweynaha & Madaxweyne ku Xigeenka u raaceysaa hab la mid ah kan ku xusan qodobka 6aad, faqradihiisa 5, 6, iyo 7aad ee xeerkan.

Qodobka 10aad
Magacaabista iyo Xil ka qaadista Gudoomiyaha
& Garsorayaasha Maxkamada Sare

- Gudoomiyaha Maxkamadda sare magacaabistiisa waxa soo jeedinaya Madaxweynaha Jsl, waxaana cod hal dheeri ah ku diidaya ama ku oggolaanaya Golah wakiiladda iyo Galaha Guurtidda oo fadhi wada jir ah leh.
 isla markaasna xil ka qaadistiisa waxa soo jeedinaya madaxweynaha JSL waxaana oggolaanaya ama diidaya labada Gole (Guurtidda & Wakiiladda).
- Garsoorayaasha maxkamadda sare waxa magacaabaya Madaxweynaha JSL, markuu la tashaddo Gudoomiyaha Maxkamadda Sare isla markaana xilka iyo maamuuskaba waxaa ka qaada Madaxweynaha JSL, iyadoo la wadaaga garsoorayaasha kale qodobka dhawrsanaanta garsoorayaasha.

Qod. 11aad.
Maxkamadda Racfaanka.

- Xarunta Maxkamadda Racfaanku waxay ku taalaa magaalo madax kasta oo Gobol oo ay awoodeeda Maxkamadeed gaadhsiisan tahay.
- Maxkamadda Racfaaku waxay hawlaheeda Maxkamadeed ku qabsan kartaa meel kasta oo xuduudda Gobolka ah, haddii uu sidaa ku go'aamiyo Gudoomiyuhu.
- Maxkamadda Racfaanku waxay go'aan ka gaadheysaa, dacwadaha racfaanada looga soo qaato xukumada maxkamadda derejada Kowaad ee Gobol, iyo degmo.
- Maxkamadda Racfaanku waxay leedahay laamaha soo socda:

- a) Laanta caadiga ah (General Appellate Section)
  - b) Laanta tashiga (Assize Appellate Section)
  - c) Laanta carruurta (Juvenilles Section)
  - d) Laanta cashuuraha. Iyo maaliyadda
5. Laanta caadiga ah ee Qoddobkan, farqadiisa 4aad ku xusani, waxay go'aan ka gaadhaysaa racfaanada laga qaato dacwadaha madaniga iyo ciqaabta ah ee Maxkamadda Gobolka iyo Degmada oo keli ah.
  6. Laanta tashiga ee qoddobkan, farqadiisa 4aad ku xusani waxay go'aano ka gaadhaysaa racfaanada laga soo qaato xukunnada Maxkamadda Gobolka laanteeda tashiga, waxaana dhegeysanaya:
    - a.- Guddoomiyaha Maxkamadda Racfaanka
    - b.- laba Garsoore oo ka tirsan maxkamadda racfaanka.
    - c.- laba xubnood oo lagu soo xulay aqoon ay u leeyihiin shareecadda Islaamka.
  7. Maxkamadda Racfaanku waxay awood gaara u leedahay, aqoonsiga xukumada iyo qoraalada rasmiga ah ee ka dhaca dal kale.
  8. Guddoomiyaha Maxkamadda Racfaanku waa sarkaalka Gobolka ugu sareeya xagga hawlaha garsooridda, wuxuu ku leeyahay inta xudduudda Gobolkiisa kormeer Idaari ah oo ku saabsan socodka hawlaha maxkamadaha Gobolka, degmooyinka iyo Xabsiyada, islamarkaana wuxuu u igman yahay hawlaha maamulka ee Wasaaradda Caddaaladda ee Gobolka.
  9. Guddoomiyaha Maxkamadda Racfaanku wuxuu awood u leeyahay:
    - a- In uu dacwad u kala wareejin karo laba Degmo oo isla Gobolkaas ah, nabad-gelyo darteed.
    - b.- In haddii durrisi ku timaado Guddoomiyaha maxkamadaha derejada kowaad ee Gobolkaas, uu ka soo saaro qaraar waafaqsan duristaas.

Qod. 12aad.

Maxkamadda Gobolka.

1. Maxkamadda Gobolku waxay ku taalaa magaalo madaxda Gobol kasta, awoodeeda maxkamadeedna waxay gaadhsiisan tahay xuduudda Gobolka.
2. Makamadda Gobolku waxay fadhigeeda ku qabsan kartaa meel kasta oo ka mid ah xuduudda Gobolka.
3. Maxkamadda Gobolku waxay awood u leedahay, dhegeysiga dacwadaha ka baxsan awoodda Maxkamadda Degmada, ee ka dhaca Gobolka sharcigu tilmaamayo.
4. Maxkamadda Gobolku waxay awood u leedahay, go'aan ka gaadhista cabashooyinka laga keeno doorashada Golayaasha Deegaanka iyo ansixinta xubnaha Golayaasha Deegaamada.
5. Maxkamadda gobolku waxay awood u leedahay go'aan ka gaadhidda dacwadaha madaniga ah ee ay dawladdu dhinac ka tahay.
6. Guddoomiyaha maxkamadda Gobolku wuxuu si gooni ah awood ugu lee yahay go'aan ka gaadhidda dacwadaha ciqaabta ee lagu soo oogo caruurta yar yar (Juveniles).
7. Maxkamadda Gobolku waxay awood u leedahay dacwadaha xuquuqda shaqaalaha.
8. Maxkamadda Gobolku waxay yeelanaysaa laamahaan soo socda:
  - a) Laanta dacwadaha madaniga ah
  - b) Laanta dacwadaha ciqaabta

- c) Laanta dacwadaha cashuuraha iyo maaliyadda.
- d) Laanta dacwadaha ciqaabta ee carruurta (Juvenilles)
- 9. Dacwadaha Ciqaabtu waxay u qaybsan yihiin laba laamood:
  - e) Laanta Caadiga ah
  - f) Laanta tashiga ah
- 10. Laanta caadiga ahi waxay awood u leedahay, dhegeysiga dacwadaha Ciqaabta ah ee uu xadhigeedu ka badan yahay (3) sano, kana hooseeyo (10) sano.
- 11. Waxa dacwadaha caadiga ah dhegeysan kara hal Garsoore keliya.
- 12. Dacwadaha tashiga ah waxa dhegeysan kara:
  - a) Guddoomiyaha Maxkamadda Gobolka iyo hal garsoore oo ka tirsan Maxkamada Gobolka
  - b) Hal xubin oo lagu soo xulay aqoon uu u illeeyahay shareecadda islaamka

Qod. 13aad.

Maxkamadda Degmada.

1. Maxkamadda Degmadu waxay ku taalaa Degmo kasta oo xuduudda dalka JSL ah, awoodeeduna waxay gaadhsiisan tahay xuduudda degmadaa.
2. Maxkamadda degmadu waxay fadhigeeda ku qabsan kartaa, meel kasta oo Ka mid ah xudduuda degmadda.
3. Maxkamadda Degmadu waxay awood u leedahay dacwadaha shareecada Islaamka (Xeerka Qoyska), dacwadaha madaniga ah ee qiimahoodu gaadhsiisan yahay ilaa (3,000,000) SI. Sh. Iyo dacwadaha ciqaabtoodu gaadheeyso ilaa (3) sano ama iyo ganaax Lacageed oo ah ilaa (3,000,000)SI.Sh

QATBTA III aad.

Ka Cabashada Xukunnadda & Qaraarrada.

Qod. 14aad.

Racfaanada iyo Cabashooyinka.

1. Racfaanada dacwadaha Madaniga ah ama Ciqaabta ah waa in ka cabashadoodu ku dhisnaato, arrimaha khuseeya xaqiiqda dhabta ah ee dhacdooyin ka dacwadaha iyo fasiraadda runta ah ee qoddobada sharciga ee dacwaddaa loo cuskadey.
2. Maxkamadda Racfaanka loo soo qaatey waxa u banaan inay ayido, ama baabiiso ama wax ka bedesho xukunkii ama qaraarkii hore.
3. Racfaanada Maxkamadda Sare loo soo qaato waxay ku dhisnaanayaan:
  - a) Awood la'aanta maxkamaddii hore
  - b) Ku xad gudubka ama si xun u dabaqaadda qoddobada sharciga ee xukunka loo cuskadey.
  - c) Habka dacwadda loo qaadey oo aan sharciga waafaqsaneyn.
4. Sababayn la'aanta xukunka iyo iyadoo aanay caddaymaha loo cuskadey ku filayn goynta gartaa.
5. Cabashooyinka laga keeno go'aanada kama danbaysta ah ee ansixinta doorashooyinka Baarlamaanka iyo Mdaxweynaha iyo ku-xigaanka Mdaxweynaha, Maxkamadda Sare waxay waafajineysaa Dastuurka iyo Sharciga Doorashooyinka, go'aankeeduna waa kama danbeys, ku noqoshana malaha.
6. Cabashooyinka laga keeno go'aanada kama danbeysta ah ee maamulka dawladda, waxa awoodda go'aan ka gaadhisteeda leh Maxkamadda Sare waana kama danbayn.

Qod. 15aad.
Muddada Racfaanada.

1. Muddada racfaan qaadashadu waxa weeye (30) Soddon cisho kana bilaabmaysa, maalinta lagu dhawaaqay go'aanka dacwadda ciqaabta, ama dhinacyada dacwadda madaniga ah iyo kuwa la bahda ahba la gaadhsiyo oo laga soo saxeexo Nuqul xukunka ah, si waafaqasan sida uu tilmaamayo Xeerka habka medeniga ah.
2. Qoraalka Racfaan qaadashadu waa inuu saxeexnaadaa, ku cad yahayna asbaabta racfaanku, haddii aanay asbaabta racfaanka keliftey ku caddeyn qoraalka, lagama qaban karo.
3. Waxa qoraalka racfaanka lagu hagaajinayaa xafiiska Kaaliyaha Maxkamadda go'aankeeda racfaanka laga qaadanayo. Kaaliyaha qoraalka racfaanka ah loo dhiibey waa in uu u gudbiyaa, iyadoo gal-dacwadeedkii la socdo, Maxkamadda racfaanka loo qaatey.
4. Marka uu Xafiiska Xeer-ilaalinta guud Racfaan ka qaato Dacwadda ciqaabta, waxaa waajib ah in eedeysanaha lagu gaadhsiyo Nuqulka Racfaanka ilaa (30) maalmood, laga bilaabo maalinta Racfaanka uu xafiiska Xeer-ilaaliyaha Guud keeney.
5. Haddii ay muddada Racfaanku dhaafto, hasayeeshee ay Maxkamadda Sare ku qanacdo, asbaabta uu keeney dhinaca muddo dhaafku ku dhacay, wey kordhin kartaa muddada racfaan qaadashada.

Qod. 16aad.
U Furnaanshaha Doodaha Dadweynaha
Iyo Sababaynta Xukunada.

1. Doodaha Garsoornimadu asal ahaan waa kuwa dhageysigoodu ay albaabadu u furan yihiin dadweynaha, xaaladaha uu sharcigu tilmaamayo mooyaane oo ay ka mid yihiin, kuwa anshaxa guud ama caafimaadka.
2. Go'aanada Maxkamaduhu waa in ay ahaadaan kuwo sababaysan, qaraarada Garsoorayaashuna waa in ay ahaadaan kuwo qoran , waa in mar kastaba la qeexaa asbaabta loo cuskadey, fasiraadda qoddobada lagu xadgudbay iyo kuwa loo cuskadey iyo wax walba oo faa'iido u leh sugidda caddaaladda.
3. Si gooniya waxaa habboon in ku dhawaaqidada xukunka qofka ciqaabta la saarey u muujinayo sidii uu ugu soo noqon lahaa mujtamaca.

Qod.17aad.
Qareenimada.

1. dhinac kasta waxaa u banaan in uu u adeegsado Qareen ku xeel-dheer sharciga dacwad kasta oo ku lid ah oo hortaal Maxkamaddaha Jmhuuriyadda Somaliland.
2. Dacwadaha ciqaabta ee lagu xukumi karo dil, xabsi daa'im ama xadhig ka badan Toban Sano (10) waa waajib in eedaysanuhu u adeegsado difaaciisa Qareen sharciga yaqaan.
3. Dacwadaha Maxkamadda Sare Racfaanka loogu soo qaato dhegeysigooda, waxa ka doodi kara oo keli ah Qareen sharci yaqaan ah.
4. dhibanaha waxa u bannaan inuu qabsaddo qareen ka kaalmeeya arrimaha sharcigga.

QAYBTA IVaad.
Hay'adda Garsoorka

Qod.18aad.

Xubnaha Garsoorka.

1. Hay'adda Garsoorku waxay ka kooban tahay:
  - a) Garsoorayaasha
  - b) Ku Xigeenada Xeer-ilaaliyaha Guud
  - c) Kaaliyayaasha (Registerers)
  - d) Gaarsiiyayaasha (Messengers)
2. Derejooyinka iyo xuquuqda xubnaha hay'adda Garsoorka waxa lagu dhaqayaa sharciga shaqaalaha dawladda.
3. Derajooyinka xubnaha Garsoorku waa sidan:
  - a) Derajada (A) oo ah Garsoorayaasha, Ku Xigeenada Xeer-Ilaaliyaha Guud iyo Kaaliyaha Sare ee Maxkamadda Sare.
  - b) Derajada (B) Kaaliye
  - c) Derajada (C) Gaadhsiye
  - d) Derajada (D) Nadiifiye.

Qod. 19aad.

Dhaarta Xubnaha Garsoorka.

Waxa xubnaha hay'adda Garsoorka ku waajib ah in ay dhaartaan inta aaney shaqada Qaranka bilaabin, sida soo socota:

1. Guddoomiyaha Maxkamadda Sare wuxuu Madaxweynaha JSL, hortiisa ku marayaa dhaarta Dastuuriga ah ee xusan qoddobka 129aad ee Dastuurka.
2. Garsoorayaasha kale ee derajooyinka Maxkamaduhu, waxay Guddoomiyaha Maxkamadda Sare hortiisa ku dhaaranayaan (Waxaan Ilaahay ugu Dhaaranayaa in aan u noqonayo daacad Dastuurka iyo Xeerka kale ee JSL, xilkana u gudanayo si daacadnimo ah).
3. Kaaliyayaasha iyo gaadhsiiyayaasha Maxkamaduhu, waxay ku hor dhaaranayaan Guddoomiyayaasha Maxkamadaha Racfaanada, dhaarta ku xusan farqadda 2aad ee qoddobkan.

Qod. 20aad.

Derajada iyo Meelaynta Garsoorayaasha.

1. Guddoomiyaha Maxkamadda Sare iyo Xeer Ilaaliyaha Guud ee Qaranka	A1
2. Garsoorayaasha Maxkamadda Sare iyo Guddoomiyayaasha maxkamadda rafcaanka	A2
3. Garsoorayaasha Maxkamadda Rafcaanka & Guddoomiyayaasha maxkamadda Goboladda iyo Ku Xigeenada Xeer-Ilaaliyaha Guud	A3
4. Garsoorayaasha Maxkamadda Goboladda & Gudoomiyaasha maxkamadaha Degmooyinka	A4
5. Garsoorayaasha Maxkamadda Degmooyinka	A5
6. Kaaliyaha Maxkamadda Sare	A6

9 Marka ay baahiyo timaaddo Garsoorayaasha waxaa muddo aan ka badnayn (3) bilood loo bedeli karaa Maxkamaddii looga baahdo, derajo kasta ha ahaatee isaga oo wata derajadiisa, xataa haddii ay ka hoosayso Derajadiisa.

Qod. 21aad.

Magacaabista garsoorayaasha.

Qof kasta oo rabitaan u leh shaqada Garsoorenimu ama Ku Xigeen Xeer-ilaaliye Guud, waa in uu buuxiyaa shuruudaha soo socda:

1. Waa in uu u dhashay Somaliland, da'diisuna ka yareyn 23 jir.
2. Waa in uu haysto shahaado Jaamacadeed oo sharci (LLB) oo la aqoonsan yahay ama aqoon u dhiganta.
3. Waa in uu codsi u soo qortaa Guddoomiyaha Guddiga Caddaaladda.
4. Waa in uu ku sifoobaa akhlaaq wanaagsan bulshada dhexdeeda.
5. Waa in Guddiga Caddaaladdu uu kulan la yeeshaa (Interview), imtixaanna ka qaadaa.
6. Haddii Guddiga Caddaaladdu kulankaas ku qanco in uu ku Xigeen Xeer-ilaaliye guud/Garsoore mudan yahay, wuu ansixinayaa magacaabistiisa.
7. Marka la ansixiyo in uu Garsoore/Ku xigeen Xeer-ilaaliye guud noqdo wuxuu gelayaa (1) hal Sano oo tijaabo/tababar shaqo ah, inta aanu dacwado dhegeysi bilaabin, muddadaas waa laga yareyn karaa ama laga badin karaa hadba inta baahidu le'eg tahay.

Qod. 22aad.

Magacaabid Gaar ah.

Qofkii loo aqoonsado inuu sharciga ku xeel-dheer yahay, sida Bare Sare (professor) Jaamacadeed oo sharciga ah, Qareen sharci-yaqaan ahaa ilaa Toban Sano(10), waxa Madaxweynaha JSL u magacaabi karaa Garsoore Maxkamadda Sare.

Qod. 23aad.

Dalacaadda Garsoorayaasha.

1. Garsooreyaasha lagu sheegey qoddobka 21aad, mid kastaa wuxuu ka bilaabayaa shaqada Garsooridda Garsoore Maxkamad Degmo, wuxuuna uga sii dallaci karaa Goddooimiye Maxkamad Degmo, marka uu ugu yaraan ahaado Laba (2) Sano Garsoore Maxkamad Degmo, iyadoo loo eegayo mar kasta asluubtiisa iyo shaqo wanaagiisa.
2. Guddoomiyaha Maxkamadda Degmadu, wuxuu u dalaci karaa Garsoore Maxkamad Gobol, marka uu ugu yaraan ahaado (2) Sano Guddooimiye Maxkamad Degmo, iyada oo mar kasta loo eegayo asluubtiisa iyo shaqo wanaagiisa.
3. Garsooraha Maxkamadda Gobolku wuxuu u dalici karaa Gudoomiye Maxkamad Gobol iyadoo loo eegayo anshaxiisa iyo shaqo wanaagiisa.
4. Guddoomiye Maxkamad Gobol wuxuu u dalici karaa, La taliye Maxkamad Racfaan, marka uu ugu yaraan (2) Sano yahay Guddoomiye Maxkamad Gobol.
5. La taliye Maxkamad Racfaan wuxuu u dallaci karaa Guddooimiye Maxkamad Racfaan, marka uu ugu yaraan ahaa La-Taliye Maxkamad Racfaan muddo aan ka yareyn (3) Sano.
6. Guddooimiye Maxkamad Racfaan wuxuu noqon karaa La-taliye Maxkamad Sare markuu ugu yaraan ahaa (4) Sano Guddoomiyaha Maxkamadda Racfaanka.
7. Habka dallacaaddu wuxuu mar kasta ku imanayaa bannaanidda derajada ka sareysa, haddii aaney sababo sharci ahi ka reebeynin.

Qod. 24aad.

Shaqo ka Fadhiisashada Garsooraha.

Muddada uu Garsooruhu shaqada ku gaadhi karaa waa ilaa 65 jir, haddii aanay imanin sababo uu kaga fadhiisan karo oo ah kuwan soo socda:

1. In uu Garsooruhu/Xeer ilaaliyuhu iskii shaqada isaga casilo (Resignation)

2. In uu Garsooruhu/Xeer ilaaliyuhu uu gaadhay da'dii shaqada lagaga fadhiisan lahaa (Retirement) hasa yeeshee Garsooraha baahi darteed muddada shaqada waa loo cusboonaysiin karaa hal Sano, Kamana badnaan karto 5 Sano.
3. In Garsooraha/Xeer ilaaliyuhu shaqada lagaga fadhiisin karo sabab caafimaad darted, ka dib marka guddiga caafimaadka Qaranku uu caddeeyo sidaa.
4. Inuu ku kaco wax garsoorka fadeexad ku ah guddiga cadaaladduna go'aan ka gaadho shaqo ka fadhiisintiisa.

Qodobka 25aad
Garsoorayaal Shisheeye

1. Si ku meel gaadh ah baahi loo qabo darted waa la qoreen karaa garsoorayaal shisheeye oo ku xeel dheer xagga sharciga iyo hawlaha garsooranimada.
2. mudada ay shaqada ku jiraan waxay yeelanayaan xuquuqda iyo xishmada ay leeyihiin garsoorayaasha u dhashay dalka.

Qod. 26aad.

Dhawrista Sharafta Garsooraha/Xeer Ilaaliyaha.

1. Arrimaha la xidhiidha shaqo siinta, hoos u dhigidda, xil ka wareejinta, beddelaadda iyo anshax marinta Garsoorayaasha//Ku xigeenada Xeer ilaaliyaha Guud waxay ku qeexan tahay qoddobka 108aad, farqadiisa (1) ee Distoorka.
2. Sida ku qeexan qoddobka 108 aad, farqadiisa (2) ee Distoorka, "Garsoore/Ku Xigeen Xeer ilaaliye Guud lama xidhi karo maxkamadna lama hor geyn karo, haddaanay ogolaan Guddiga caddaaladu ama haddii aan lagu qaban isagoo dembi cad faraha kula jira (Flagrante Delicto) oo ugu yaraan 3 Sano lagu xidhi karo."
3. Mar haddii maamuuska iyo sharafta Garsooraha/Xeer ilaaliyaha sida kor ku tilmaaman loo dhawrayo waxaa ka reebban Garsooraha in uu xubin ka noqdo Urur Siyaasi ah ama ku kaco dhaqdhaqaaqyo sharafta Garsooridda wax u dhimaysa.

Qod. 27aad.

Magacaabidda ku-meel-gaadhka ah.

Guddoomiyaha Maxkamadda Sare wuxuu magacaabi karaa si ku-meel-gaadh ah Garsoore ama Guddoomiye Maxkamadeed, marka ay jiraan sababo baahiyeed, wuxuuna hor dhigayaa Guddiga Caddalada fadhigiisa u horeeya.

Qod. 28aad.

Fasaxyada, Meelaha Bannaanaada.

1. Fasaxa caadiga ah waxaa bixinaya Guddoomiyaha Maxkamadda Sare, uu ogeysiinayana Madaxweynaha JSL, wuxuuna u igman karaa oo bixinaya Guddoomiyayaasha Maxkamadaha Racfaanada, inta ku siman Goboladooda.
2. Fasaxa aan caadiga ahayn waxaa bixin kara ilaa (15) maalmood oo keli ah, Guddoomiyayaasha maxkamada Racfaanada inta ku siman Goboladooda ka dib marka ay ku qancaan sababta fasaxa waxayna ogeysinayaan Guddoomiyaha Maxkamadda Sare.
3. Marka Guddoomiyaha Maxkamadda Sare maqan yahay ama uu gudan Karin xilkiisa caafimaad darro awgeed, waxa ku sime ahaanaya Garsooraha xagga derajada ugu sareeya (Seniority) Garsoorayaasha Maxkamadda Sare.
4. Fasaxa caadiga ah ee Ku xigeenada Xeer ilaaliyaha Guud waxa bixin kara Xeer-ilaaliyaha Guud, isagoo ogaysiin siinaya Gudiga Cadaaladda.

5. Marka Xeer-ilaaliyaha Guud maqan yahay ama buko ama aanu xilka gudan Karin sabab kasta ha lahaate, waxa xilkiisa sii haynaya Ku Xigeenkiisa dhinaca derajada u sareeya.
6. fasaxa aan caadigga ahayn ee ka baban 15 maalmood waxa loo soo gudbinayaa Guddiga cadaaladda oo go'aan ka gaadhaya

Qod. 29aad.

Qorista Shaqaalaha Maxkamadaha Iyo Xeer Ilaalinta.

1. Marka ay timaaddo baahi ah in shaqaale loo qoro Maxkamadaha, waxaa la raacayaa habka qorista shaqaalaha dawladda uu tilmaamayo sharciga shaqaalaha dawladdu.
2. Wasiirka Wasaaradda Cadaaladdu marka uu helo talada Guddoomiyaha ay khusayso ee maxkamad racfaan wuxuu qoraal uu ku qeexayo baahidaa u qorayaa Guddiga Shaqaalaha Dawladda oo si waafaqsan sharciga kor ku tilmaaman ugu soo xulayo.

Qod. 30aad.

Sannadka Hay'adda Garsoorka.

1. Fasax sanadeedka hay'adaha garsoorku waa bisha Rammadaan oo shaqada la joojinayo 1da ilaa 30ka Ramadaan bishaa fasax sannadeedka awgeed.
2. Garsoorayaasha, Xeer ilaaliyayaasha iyo shaqaalaha hawsha sii wada bisha ramadaan fasaxooda waxa dib loo siinayaa bil kale

Qod. 31aad.

Guddiga Cadaaladda.

1. Sida uu qeexayo qod. 107aad ee Dastuurku waa hay'adda ugu sareysa hogaaminta Maamulka Garsoorka, fadhigeeduna yahay xafiiska Guddoomiyaha Maxkamadda Sare, waxayna ka kooban tahay:

a) Guddoomiyaha Maxkamadda Sare	Guddoomiyaha
b) Labada garsoore ee ku xiga dhinaca darajada Guddoomiyaha	- Xubin
c) Xeer-ilaaliyaha Guud	- "
d) Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Cadaaladda	- "
e) Guddoomiyaha Hay'adda Shaqaalaha	- "
f) Laba xubnood oo Golaha Wakiiladu labadii sannadood hal mar ka soo doorto dadweynaha kana kala tirsan aqoonyahanada iyo Ganacsatada.	
g) Laba xubnood oo Golaha Guurtidu labadii sanadoodba hal mar ka soo doorto dadaweynaha kana kala tirsan dhaqan-yaqaanada iyo Culimada Diinta.	
2. Fadhiga Guddigu wuxuu ku ansaxayaa marka ay xubnihiisa ka joogaan (7) xubnood.
3. Marka uu Guddoomiyaha Maxkamadda Sare gudan kari waayo guddoominta fadhiyada guddiga sababo caafimaad, fasax ama shaqo ka tegid dardardar, waxa uu si ku-meel-gaadha Guddoomiyaha Guddiga noqonaya Garsoore ka tirsan maxkamadda sare ee Guddiga xubinta ka ah dhinaca darajadana ku xiga Guddoomiyaha Maxkamada Sare. Waxa Xoghayn u ah guddiga cadaaladda Kaaliyaha Maxkamadda Sare.
4. Guddiga go'aamadeeda waxay ku gaadhaysaa Hal dheeri

Qod. 32aad.

Hawsha Guddiga Caddaaladda.

Sida uu tilmaamayo qoddobka 108aad ee Dastuurka:

1. Wuxuu Guddiga Caddaaladda u xil saran yahay; Shaqo siinta, Dalacaadda, xil-ka-qaadista, hoos u dhigidda, bedelaadda iyo anshax marinta Garsoorayaasha Maxkamadaha darajooyinka hoose, iyo ku xigeenadda xeer ilaaliyaasha guud.
2. Wuxuu ilaalinayaa xushmadda iyo dhawrsanaanta Garsoore, oo aan la xidhi Karin, haddii aan ogolaansho laga helin Guddiga, hasa yeeshee looma baahna ogolaanshaha haddii garsooraha la qabto isagoo faraha kula jira dembi ciqaabtiisu ka yareyn (3) Sano oo xadhigga ah.
3. Xeer-ilaaliyaha Guud ayaa Guddiga ka hor oogaya eedda ka xayubinta dhawrsanaanta, anshax-marinta Garsoorayaasha iyo ku xigeenada xeer-ilaaliyayaasha, ka dib marka uu baadhista soo sameeyo.
4. Shirarka guddigga waxaa isugu yeedhaya guddoomiyaha, waxa kale oo isugu yeedhi kara saddex meelood oo laba hadday guddidu qoraal ku codsato, lagama maarmaana u aragto.
5. Guddigu waa inay fayl u furaan garsoore kasta iyo ku xigeennada xeer ilaaliyaha guud taasoo lagu kaydinayo dhammaan arrimaha khuseeya garsooraha iyo ku xigeenadda xeer ilaaliyaha guud, sida dallacaadaha, hoos u dhigidda, digniinta, abaal marinta.
6. Guddigu waa inay samaysaa dabagal dhammaan arrimaha garsoorka.
7. Guddigu waa inay eegtaa baadhisna ku samaysaa ugu yaraan sanadkiiba hal mar, dacwadaha dhammaaday kuwa dhiman, kuwa lagu qancay, kuwa anbiilka laga qaata, kuwa lagu ayiday, kuwa lagu qancay iyo kuwa lagu jabiyey, si ay ugu suurtoowdo qiimayntu.
8. Sida ku cad dastuurka qodobka 108 faqradda 3'aad xeer ilaaliyaha guud ayaa guddiga ka hor oogaya eedda ka xayubinta dhawrsanaanta, anshax marinta, garsoorayaasha iyo ku xigeenadda xeer ilaaliyaha guud.
9. Waxa xeer ilaaliyaha ku waajib ah inuu dacwad ku soo oogo garsoore ama ku xigeen xeer ilaaliye guud marka guddiga cadaaladu sidaa go'aansato.
10. Xeer ilaaliyaha guud markuu oogayo anshax marinta cod ma leh.
11. Guddidu waxay oggolaadaan maamuus ka qaadista garsoore ama ku xigeen xeer ilaaliye guud haddii lagu soo ooggo danbiciqaabeed oo guddidu garawsatay
12. Guddida caddaaladu waxay war bixin sanadeed qoraal ah, oo faahfaahsan u soo gudbiyaan labada Gole ee (Wakiiladda iyo Guurtida) iyo Golaha Xukuumadda

Qodobka 33'aad
Baahinta Maxkamadaha.

- 1.- Oof kasta oo ka mid ah Jsl, wuxuu xaq u leeyahay inuu halka ugu dhaw ka helo Maxkamad uu ka furan karo dacwadiisa iyo cabashooyinkiisa
- 2.- Degmo kasta oo ka mid ah Jsl, waxay xaq u leedahay in laga furo Maxkamad
- 3.- Markay muuqato in goob looga baahan yahay in laga furo maxkamad, waxa soo jeedinaya Guddiga cadaaladda, waxaana diyaarinaya Xukuumadda,

Qod. 34aad.
Xidhiidhka Wasaaradda Cadaaladda
Iyo Hay'adda Garsoorka.

1. Sida uu qeexayo qoddobka 106aad ee Dastuurka, Wasaaradda Cadaaladdu waxay u xil-saaran tahay fulinta go'aanada maamul ee ka soo baxa Guddiga Cadaaladda.
2. Go'aanada maamul ee lagu xusay faqradda sare ku qoran ee Qoddobkan, waxa loola jeedaa hawlaha uu tilmaamayo qoddobka (108) ee Dastuurka.

3. Go'aanada Guddiga Cadaaladdu waxay dhaqan galayaan markay gudigu gaadho saxeezana fulinta go'aamadda maamul ee guddigu gaadho wasaaradda cadaaladdana waa ku waajib

Qod. 35aad.

Asbaabta Anshax-marinta Garsoorayaasha.

1. Ma bannaana in Guddoomiyaha Maxkamadda Sare iyo Garsoorayaasha Maxkamadda Sare iyo Xeer-ilaaliyaha Guud in lagu anshax-mariyo xeerkan.
2. Waxa loo gudbinayaa Guddiga Cadaaladda garsoore kasta oo ka mid ah garsoorayaasha maxkaadaha darajooyinka hoose iyo Ku Xigeenada Xeer Ilaaliyaha Guud ee ku xad-gudba:
  - a) Waajibaadka hawshiisa
  - b) Sharaftiisa iyo xirfaddiisa fal xun oo hoos u dhigaya marka uu ku kaco
  - c) Marka uu shaqada ka maqnaado muddo 30 maalmood ah sabab la'aan ama aan garawshiiyo lahay.

Qod. 36aad.

Qaraar ka gaadhidda Dacwadda Anshaxa.

- 1 Guddigu markuu go'aansado in dacwadda anshax marin ah lagu soo ooggo garsoore ama ku xigeen xeer ilaaliye guud waxay amraysaa in guddiga ka hor ooggo xeer ilaaliyaha guud.

Qod. 37aad.

Shaqo ka Joojin.

1. Way u bannaan tahay Guddoomiyaha Maxkamadda Sare, ama ka maxkamad Racfaan ee uu ka tirsan yahay garsooraha ay khusayso dacwaddu ama Xeer Ilaaliyaha Guud, inuu si toos ah ama talo uu ka helay Guddiga Cadaaladda ka joojiyo shaqada garsooraha/Ku Xigeenka Xeer-ilaaliyaha Guud ay ku oogan tahay dacwadda anshaxu.
2. Ka joojinta shaqada garsooraha/ Ku Xigeenka Xeer ilaaliyaha Guud saamayn kuma yeelanayso mushaharkiisa gebi ahaantiis ama qayb ka mid ah.

Qod. 38aad.

Habka Qaadista Dacwadda Anshaxa.

1. Fadhiyada Guddiga Caddaaladu marka uu qaadayo dacwadda anshaxa waa mid sir ah
2. Waxa waajib ku ah Guddiga cadaaladda inuu fursad u siiyo garsooraha lagu qaadayo dacwadda anshaxa difaaciisa.
3. Wey u bannaan tahay garsooraha inuu u soo gudbiyo difaaciisa ama cid kale u soo wakiishoba.
4. Haddii uu Garsooruhu iman waayo, waxa u bannaan guddiga inuu ku wado dhegeysiga dacwadda isaga oo maqan, ka dib marka uu hubiyo in si waafaqsan sharciga loo gaadhsiiyey.

Qod. 39aad.

Qaraarka Guddiga.

1. Waxaa waajib ah in ay ku caddahay qaraarka Guddiga cadaaladda asbaabtii uu u cuskaday go'aankiisa.
2. Fadhi qarsoodi ah ayuu Guddoomiyaha Guddigu ku akhriyayaa qaraarka guddiga.
3. Nuqul ka mid ah qaraarka waxaa la siinayaa garsooraha lagu qaaday dacwadda anshaxa

4. Sida ku cad qoddobka 106aad ee Distoorka, qaraarka ku sheegan Farqadda (1) ee qoddobkan, waxaa ku waajib ah Wasaaradda Cadaaladda in ay ku fuliso qaraarka Guddiga cadaaladda muddo Toddoba (7) maalmood gudahood ah. Haddii aan qaraarka cabasho laga qaadan.

Qod. 40aad.

Ciqaab.

Wey u bannaan tahay guddiga in uu garsoorayaasha / Ku Xigeenada Xeer-ilaaliyuha Guud ku rido mid ka mid ah ciqaabaha soo socota :

- a) Canaan (af ama qoraal)
- b) In laga xaaraantimaynayo gunnada ama dalacaadda muddo aan gaadhayn 2 sano.
- c) Shaqo ka saarid.

Qod. 41aad.

Ka Cabasho Qaraarka Guddiga Anshaxa.

Wey u bannaan tahay in cabasho (dib u eegid) laga soo qaato qaraarka guddiga (7) maalmood gudahood, taasoo ka bilaabmayso marka la gaadhsiiyo ciddii xukunku ku dhacay.

Qod. 42aad.

Ayidaad.

Way u bannaan tahay Guddiga inuu si toosa ah, cabasho uga timid garsooraha/ Ku Xigeenka Xeer-ilaaliyuha Guud ciqaabta anshaxu ku dhacdey uu baabiiyo ama wax ka bedelo ama uu ayido eedaynta ama ciqaabta ama labadaba, qaraarkiisuna wuxuu noqonayaa mid kama danbeyn ah, iyadoo aanay bannaanayn in wax ka bedelka eedaynta ama ciqaabta ay Garsoore/Xeer-ilaaliye uga timaado dhibaato ka culus ta uu ka cabanayo.

Qod. 43aad.

Fulinta Ciqaabta.

Waxay ciqaabta shaqo ka saariddu noqonaysaa mid fulaysa oo Garsooruhu/ Ku Xigeenka Xeer-ilaaliyuhu ku waayayo awooddiisa Garsoorenimo/Xeer-ilaalined laga bilaabo, taariikhda ay Guddiga cadaaladdu saxeexo qaraarkaasi.

Qaybta shanaad

Qod. 44'a

Xeer ilaalinta guud

1. Xarunta Xeer ilaalinta guud waa magaalo madaxda, Gobol kastana waxa ka furnaan doona Xafiiska ku xigeenadda xeer ilaaliyaha guud.
2. Magacaabista Xeer ilaaliyaha guud waxaa soo jeedinaya Madaxweynaha, waxaana Cod hal dheeri ah ku oggolaanaya ama ku diiday Golaha wakiiladda, haddii Golaha wakiiladdu diidaan dib looguma soo celin karo.
3. Ku xigeenadda xeer ilaaliyaha guud waxa magacaabaya Guddigga caddaalada kadib markay dhagaystaan soo jeedinta xeer ilaaliyaha guud.

Qod. 45'aad

Xilka iyo Waajibaadka Xeer ilaalinta Guud.

1. Xafiiska xeer ilaaliyaha guud wuxuu dhawrayaa ilaalinayaana shuruucda dalka, xuquuqda madanigga ah ee agoonta iyo dadka tamarta daran ee aan lahayn awoodda ay iska difaacaan maxkamad horteeda.
2. wuxuu oogayaa kana qayb galaa dacwadaha ciqaabta isagoo qaranka matalaya
3. Wuxuu amraa baadhista dacwadaha ciqaabta isagoo adeegsanaya Boliiska qaranka iyo laamihiisa baadhista.
4. wuxuu danta caamka ah awgeed ka qaybgalaa dacwadaha madanigga ah ee ka qayb galkeedda sharcigu tilmaamayo, rafcaana ka qaataa go'aamada ka soo baxa hadduu ku qanci waayo.
5. wuxuu kormeeraa ilaaliyaana xaaladda nololeed ,caafimaad, iyo nadaafadeed ee xabsiyada dalka, iyo meelaha kale ee dadka lagu xidho, isagoo hagaajinta wixii ka xun u gudbinaya meelaha ay khusayso, kuna dabagalaaya
6. wuxuu oogaa dacwada ka dhanka ah golyaasha guurtida iyo Wakiilada kadib marka dhawrsanaanta laga xayubiyo sida ku cad qod. 79 faqradda 2'aad ee Dastuurka jsl.
7. wuxuu soo hordhigaa madaxweynaha eedaynta Wasiir ama Wasiir ku xigeen siduu dhigayo Qod. 96'aad faqradda 4'aad ee Dastuurka Jsl.
8. Xafiiska xeer ilaaliyaha guud wuxuu yeelanayaa kaaliye sare.

Qod. 46aad

Dhawrsanaanta Xeer ilaaliyaha Guud & Ku xigeenadiisa.

1. Xeer ilaaliyaha guud iyo ku xigeenadiisa lama xidhi karo. lamana baadhi karo haddaan laga qaadin dhawrsanaanta ama aan lagu qaban iyaga oo faraha ku la jira danbi ciqaabtiisu gaadhayso ugu yaraan saddex sanno (3)
2. Xeer ilaaliyaha guud waxa dhawrsanaanta ka qaadi kara Madaxweynaha, Ku xigeenadda xeer ilaaliyaha guud waxa dhawrsanaanta ka qaadi kara Guddigg Cadaaladda,

Qod. 47aad

Dirayska bahda garsoorka.

Dirayska bahda garsoorka waxa xeer gaara ka soo saaraya Guddigga cadaaladda

Qod. 48'aad

Garyaqaanka Guud ee Qaranka.

- 1 Waxa madaxweynuhu magacaabayaa garyaqaan guud
- 2.- Qaryaqaanka guud wuxuu ka furanayaa dacwad madani ah ama idaari ah maxkamadda awoodaha u leh isagoo dhawraya danta guud.
3. Wuxuu ka qayb galayaa dacwadaha madanigga ah, iyo idaarigga ee dawladdu dhinac ka tahay.
- 4.- Wuxuu faafin rasmi ah ku soo saarayaa shuruucda dalka,
- 5.- Wuxuu xagga sharcigga kala taliyaa xukuumadda iyo laamaheeda
- 6.- Wuxuu diiwaan galinayaa kaydiyaa hantidda ma guurtadda ah ee qaranka.
- 7.- Qaab dhismeedka xafiiska qaryaqaanka guud waxa nidaaminaya xeer gaar ah.

Qod. 49.aad

- 1 Wixii xeer ah ee ka soo horjeedda sharcigga ama aan la socon karin wuu burayaa
2. Xeerkani wuxuu dhaqan galayaa marka madaxweynuhu saxeeexo kadib ansixinta Golyaasha (Wakiiladda & Guurtidda)

ALLAA MAHAD LEH

Maxamed Xuseen Cisman
Xoghayaha Guud, Golaha Wakiilada

Ahmed Maxamed Adan
Gudoomiyaha Golaha Wakiilada